

BİR DÖNEM KAPANIRKEN TÜRKİYE'NİN HATIRLAYACAĞI MERKEL

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2021 / 28

14.09.2021

2021 yılı, Almanya seçimlerinin yarattığı yankı ile başlamıştır. Almanyada 26 Eylül 2021 tarihinde gerçekleşecek genel seçimlerde bu sefer Angela Merkel adaylığını koymamıştır. Kaleme alınan bu analizde, 22 Kasım 2005 tarihinden beri başbakanlık koltuğunda oturan Merkel, Merkelden sonraki muhtemel isimler ve Merkelin başbakanlığı sırasında Türkiye Almanya ilişkilerinde sergilediği tutum ele alınacaktır.

Angela Merkel, Almanya siyasi tarihindeki ilk kadın Başbakandır. Angela Dorothea Kasner, 1954 yılında Hamburgda dünyaya gelmiştir. Merkelin anne ve babası Herlind ve Horst Kasnerdir. Babası Alman Protestan ilahiyatçı, annesi ise Latince ve İngilizce öğretmenidir. Merkel doğduktan sonra aile, doğudan batıya gitme genel eğiliminin aksine Doğu Almanyaya taşınmıştır. 1957 yılında Templine taşınmışlardır ve Angela Merkel 1973 yılında burada liseyi bitirmiştir. Aynı yıl adı şimdi Leipzig Üniversitesi olan o dönem Karl Marx Üniversitesinde Fizik okumuştur. Burada eşi Ulrich Merkel ile tanışmıştır. Mezun olduktan sonra, 1978 yılında Doğu Berlindeki Zentralinstitut für Physikalische Chemie (ZIPC) Bilimler Akademisi Merkez Fizikokimya Enstitüsünde öğretim üyesi olarak çalışmıştır. 1986 yılında, kuantum kimyası üzerine yaptığı tez çalışması ile doktora derecesi almıştır[1].

Pozitif bilimlerle ilgili olarak yaptığı akademik çalışmalar, Merkelin siyasetle ilgilenmesine engel olmamıştır. Doğu Almanyada yetişmiş çoğu genç gibi Angela Merkel de gençlik örgütlerine katılmıştır. 1962 yılında Genç Öncülerin (Young Pioneers, Ernst Thälmann[2] Pioneer Organisation) bir üyesi olmuştur ve daha sonra 1968 yılında Özgür Alman Gençliğine (Free German Youth, Freie Deutsche Jugend) dahil olmuştur. Gençlik örgütleri ile olan bağı, ZIPCdeki meslektaşları ile arasının açılmasına yol açmıştır.

Angela Merkel, 1989da Berlin Duvarının yıkılmasından sonra, adı daha sonra Hristiyan Demokrat Birliği (CDU, Christian Democratic Union of Germany, Christlich Demokratische Union Deutschlands) olarak değişecek olan Demokratik Uyanış Partisine (Democratic Awakening, Demokratischer Aufbruch) katılmıştır. Merkel, 1990 yılında partinin basın

sözcüsü olmuştur. Aynı tarihlerde, Berlin duvarı yıkılmadan bir gün önce CDUya dahil olmuştur[3].

Duvar yıkıldıktan sonraki ilk seçimlerde, Merkel Bundestagda yerini almıştır. 1991 yılında Şansölye Helmut Kohl, Merkeli kadın ve gençlik bakanı olarak atamıştır. 10 Nisan 2000de Merkel, CDU başkanlığına seçilmiştir. Böylece, partiyi yöneten ilk kadın, ilk Doğu Almanya kökenli ve ilk Katolik olmayan kişi olmuştur.

26 Eylül 2021de Angela Merkelin 16 yıllık şansölyelik dönemi sona erecektir. Önce Merkelin yerine gelmesi muhtemel adayları ve izleyecekleri politikaları kısaca hatırlayabiliriz.

Almanyanın şansölye adayları ve vaatleri

Armin Laschet

Merkelin partisi, Hristiyan Demokrat Birliğinin (CDU) adayı Armin Laschet, Türk Laschet olarak da bilinmektedir. Türkiyeden Almanyaya gelen Türkler için övgü dolu sözler sarf ettiği bilinen Laschet pek çok kesim için birleştirici bir isim olarak ön plana çıkmaktadır. Armin Laschet, Türk dostu bir imaj çiziyor olsa da Türkiyenin ABye girmesine sıcak bakmayan bir isimdir. Laschet, Birlik (AB) yanlısı görüşleriyle de bilinmektedir.

Laschet, 2015 yılında sığınmacılar konusunda Merkele destek veren az sayıda siyasetçiden biridir. Bu süreçte Angela Merkel ve Armin Laschet arasında pandemi uygulamaları ve kararları sebebiyle fikir ayrılıkları yaşanmıştır.

Laschet, Aachende büyümüştür. Dindar bir Katoliktir. Hukuk tahsilinden sonra gazetecilik yapmış, daha sonra da siyasete atılmıştır[4].

Olaf Scholz

Sosyal Demokrat Parti (SPD) lideri Olaf Scholz, Ağustos başında yapılan anketlerde hem Lascheti hem de Yeşiller Partisi adayı Annalena Baerbocku geride bırakmıştır. Anket sonuçlarında Olaf Scholz önde görünse de ankete katılanların üçte birinden fazlası üç ismi de istemediklerini dile getirmiştir. Bu sonuç dikkat çekicidir. Anket sonuçlarında 16 yıldır lider olan CDU, ilk kez SPDnin gerisine düşmüştür.

Olaf Scholz, Hamburg belediye başkanlığı ve Çalışma Bakanlığı yapmıştır. Konut yardımları ve asgari ücretin artırılması gibi vaatlerde bulunmaktadır. Bu vaatler, seçmen için ikna edici görünmektedir.

Maliye Bakanlığı yaptığı dönemde de koltuğu devraldığı Wolfgang Shaüblenin disiplinine duyduğu saygı ile de bilinmektedir.

Türkiye açısından değerlendirecek olursak, genel olarak SPD, Türkiyenin hem iç hem de dış siyasetini kaygı ile gözlemlediğini açık bir şekilde ifade etmiştir. SPDnin, Türkiyenin AB

üyelik müzakerelerine ise yer vermemesi dikkat çekici bir diğer hususdur[5].

Annalena Baerbock

Yeşiller Partisi adayı Annalena Baerbock, Birleşmiş Milletler (BM) iklim uzmanlarının küresel ısınmanın hızlanması konusunda yayınlanan kritik rapor sonrasında geleceğin kendi kaderine terkedilmemesi gerektiğini vurgulamıştı. Dünyanın en önemli sorunlarından biri haline gelen iklim değişikliği ile Yeşiller Partisi ön plana çıkmış önemli siyasi bir sestir. Bu sebeple, geçici bir süre olsa da Baerbock zorlayıcı bir aday olarak adından söz ettirmiştir.

Şansölyelik için genç aday olarak ön plana çıkan Baerbock, Merkelin muhafazakâr iktidarından sonra kendini yeni bir soluk olarak ortaya koyuyor. Öte yandan Baerbock, intihal suçlamalarıyla güvenilirliğini zedelemiş görünüyor.

Laschet gibi Baerbock da sığınmacılar konusunda açık kapı politikası benimsemiştir. Bu bakış açısı, CDU-CSU tarafından kuşku ile karşılanmıştır.

Birlik destekçisi olduğu bilinen Baerbock, Hannover yakınlarında kendini aktivist olarak tanımlayan bir ailenin ferdidir. Gençliğinde savaş muhabiri olmak isterken Brükselde yaptığı staj sonrasına siyasi kariyerine başlamıştır[6].

Şansölye adayları için dış politika konuları kritik seçim vaatleri arasında yerini almasa da, partilerin geleceğinin belirlenmesinde önemli bir yer taşımaktadır[7]. Almanya dış politika konularından en önemlilerinden biri de Türkiye Almanya ilişkileridir. Şansölye Angela Merkel dönemindeki inişler ve çıkışlar Türk dış politikası açısından unutulamayacak dönemlerin yaşanmasına sebep olmuştur.

Merkel Döneminde Türkiye – Almanya ilişkileri

Angela Merkel 16 yıllık iktidarında, Avrupa Birliğinin iç ve dış ilişkilerine damgasını vurmuş, yönlendirmiş bir siyasetçi olarak tarihe geçmektedir. Ancak özellikle günümüzdeki gelişmelere bakılınca Merkelin mirası, Merkelin tarihteki anılacak yönleri çok da parlak değildir. Çünkü ABnin bir kale (Fortress of Europe) olmasında ve Avrupanın kendi içinde bir birlik sağlayamadığı gibi, dışarı karşı da bir tecrit politikası gütmesinde önemli bir aktör olmuştur.

Türkiye bakımından bu daha açık bir durumdur. Türkiyeyi Avrupa Birliğine dahil etmeme konusunda hiçbir tereddüde yer bırakmayacak açıklıkla konuşmuştur. Türkiyenin Avrupada yeri olmadığını, olsa olsa ucu açık bir ilişki kurulabileceğini söylemiştir. Buradaki en güçlü sebep de Türkiyenin AB üyeliğine objektif koşullarda yetkin olmamasından değil, ABye son dönemde alınan diğer üyeler dikkate alındığında, temsil ettiği CDU ve CSU koalisyonlarının duruşları gereği büyük bir çoğunluğu Müslüman olan bir devlete karşı partisinin ve kendisinin temsil ettiği dini tabandan kaynaklanan önyargılı tutumundan ileri geldiği tereddüde mahal vermemektedir.

Bu yönüyle Türkiye gözünde, bağnaz, tutucu ve ABnin gelişmesine ve güçlenmesine özünde zarar veren bir politikacı olarak değerlendirilebilir.

Bir başka örnek de Avrupayı kendi içinde bölüp, Batı Balkanlar diye bir kavrama önayak olmasıdır. Merkel son olarak, 13 Eylül 2021 (Pazartesi) tarihinde Belgradda da ifade ettiği gibi Sırbistan, Arnavutluk, Kuzey Makedonya, Bosna Hersek, Karadağ ve Kosovayı ABye üye olarak almak istediklerini ancak bu sürecin zaman alacağını söylemiştir. Merkelin bu ifadesi bile, 2008 yılında ABnin Merkel öncülüğünde Bulgaristan ve Romanyayı hemen ABye aldıklarının bir itirafı olarak değerlendirilebilir. ABnin doğu sınırını çizmek ve Türkiyeyi dışarıda bırakmak için bugün adı geçen ülkelerin bile henüz alınamayacağını söylemiştir[8]. Balkanları dahi bölüp, Türkiyeyi Balkanlardan coğrafi olarak dışlayarak yapay bölünmelere gidilmesinde ön ayak olması Türkiye tarafından kaydedilmiştir.

*Görsel: *https://www.dw.com/en/new-episode-of-podcast-merkels-last-dance/a-58275039*

[1] Angela Merkel chancellor of Germany, Britannica, 10 Eylül 2021, https://www.britannica.com/biography/Angela-Merkel.

[2] Ernst Thälmann, Alman Komünist Partisi eski lideridir. Thälmannın adı ile kurulan bu örgüt, Özgür Alman Gençliği Örgütünin alt koludur.

[3] Angela Merkel – chancellor of Germany

[4] Almanya Şansölye Adayları Kimler ve Vaatleri Neler?, Deutsche Welle, 9 Eylül 2021, https://tr.euronews.com/2021/09/09/almanya-da-sansolye-adaylar-kimler-ve-vaatleri-neler.

[5] Ronald Meinardus, Turkey in Germanys 2021 elections as reflected in the parties manifestos, ekathimerini.com, 10 Eylül 2021, https://www.ekathimerini.com/opinion/1167693/turkey-in-germany-s-2021-elections-as-reflected-in-the-parties-manifestos/.

[6] Almanya Şansölye Adayları Kimler ve Vaatleri Neler?.

[7] Meinardus, Turkey in Germanys 2021 elections – as reflected in the parties manifestos.

[8] Merkel sees long road for Western Balkan states to EU membership, Reuters, 13 Eylül 2021, https://news.yahoo.com/merkel-sees-long-road-western-173953613.html.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "BİR DÖNEM KAPANIRKEN TÜRKİYE'NİN HATIRLAYACAĞI MERKEL." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2021 / 28. Eylül 14. Erişim Kasım 16, 2026. https://avimbulten.org/tr/Analiz/BIR-DONEM-KAPANIRKEN-TURKIYE-NIN-HATIRLAYACAGI-MERKEL

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır